

**NATUURTOETS EN MITIGATIEPLAN FLORA- EN
FAUNAWET, VERDUBBELING BREDASEWEG
(N282)
WEGDEEL: BARON VAN VOORST TOT
VOORSTWEG-BURG. LETSCHERTWEG**

GEMEENTE TILBURG

18 januari 2013
076874240:0.1 - Definitief
D01021.000162.0600

Inhoud

1	Inleiding.....	2
1.1	Aanleiding.....	2
1.2	Voorgenomen plannen Bredaseweg (N282).....	2
1.3	Resultaten natuurwaardenonderzoeken	3
2	Effectbeschrijving.....	6
2.1	Uitwerking voorgenomen plannen deeltrajecten 1 tot en met 9.....	6
2.1.1	Deeltraject 1: ingreep en effecten	6
2.1.2	Deeltraject 2, 3 en 4: ingreep en effecten	7
2.1.3	Deeltraject 5: ingreep en effecten	9
2.1.4	Deeltraject 6, 7 en 8: ingreep en effecten	10
2.1.5	Deeltraject 9: ingreep en effecten	11
2.1.6	Overige ingrepen	11
3	Effectbeoordeling en toetsing aan de Flora- en faunawet	13
3.1	Inleiding.....	13
3.2	Effectbeoordeling beschermde soorten.....	13
3.3	Toetsing Flora- en faunawet.....	13
3.4	Conclusies toetsing.....	16
4	Mitigerende maatregelen	17
4.1	Inleiding.....	17
4.2	Vleermuizen	18
4.3	Overige soorten.....	22
4.4	Zorg en nazorg.....	22
4.5	Conclusies.....	23
Bijlage 1	Omgevingsinventarisatie Planstudie N282	24
Bijlage 2	Wettelijk kader Flora- en faunawet	25

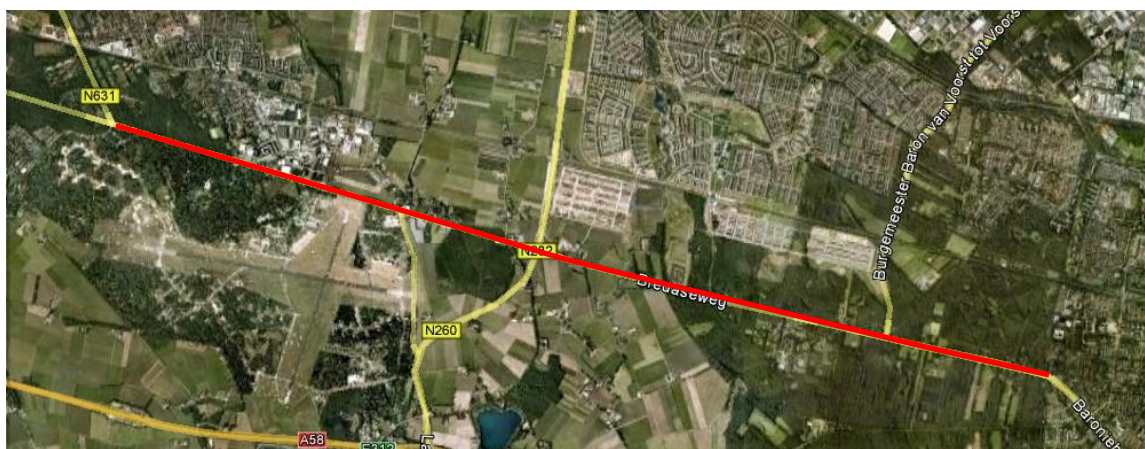
1

Inleiding

1.1 AANLEIDING

In het kader van de verdubbeling van de Bredaseweg (N282) zijn er diverse natuurwaardenstudies uitgevoerd in het verleden door Cools (2003, 2004, 2005, 2008 en 2009) en door ARCADIS (2011). Uit deze onderzoeken is gebleken dat er diverse beschermde natuurwaarden voorkomen langs de Bredaseweg. Het meest recente natuurwaarden rapport (ARCADIS 2011) is als bijlage 1 toegevoegd. In dit rapport zijn ook de gegevens van Cools (2003-2009) opgenomen en geeft zodoende een totaalbeeld van de ter plekke aanwezige natuurwaarden.

De onderzoeken die zijn uitgevoerd hebben betrekking op het gehele traject van de N282. Dit traject is hieronder afgebeeld (rode lijn).

Afbeelding 1 Onderzocht traject N282

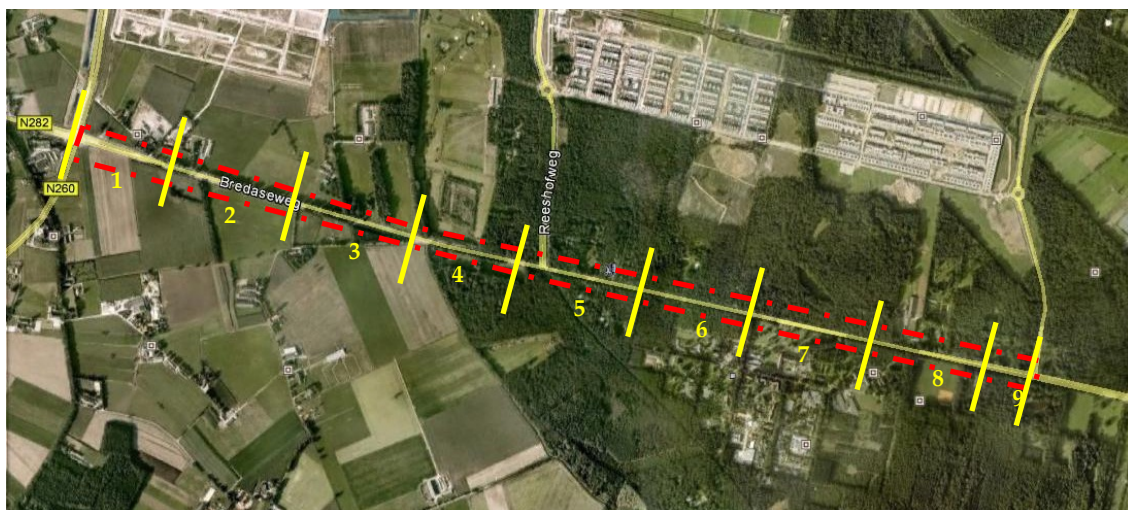
1.2 VOorgenomen Plannen Bredaseweg (N282)

Op een deel van de Bredaseweg, tussen de Burgemeester Baron van Voorst tot Voorstweg – Burgemeester Letschertweg, zijn de plannen gereed die moeten leiden tot een verdubbeling van de weg.

De werkzaamheden die gepland zijn bestaan onder meer uit:

- Kappen van bomen;
- Verplaatsen van bomen;
- Verwijderen van kruidachtige vegetatie;
- Bouwrijp maken van het nieuw aan te leggen traject;
- Het aanpassen van de duiker over de Donge;
- Herinrichting van bestaande kunstwerken;
- Aanleggen van de verbreding.

Het traject waar de verdubbeling tot stand zal worden gebracht is in afbeelding 2 weergegeven (rood omkaderd). Het betreft hier niet het hele traject. Het traject waar de werkzaamheden gepland zijn op korte termijn is in deelgebieden opgesplitst. Deze opsplitsing komt voort uit de ontwerptekeningen. Voor de effectbeoordeling, de toetsing en het uitwerken van het mitigatiepakket is dit een goede manier om per deeltraject specifiek in bestekken aan te kunnen geven wat waar gerealiseerd dient te worden.

Afbeelding 2 Traject Burgemeester van Voorst tot Voorstweg-Burgemeester Letschertweg (deeltrajecten genummerd en met gele lijnen zichtbaar gemaakt)

In afbeelding 3 tot en met 7 zijn de ontwerptekeningen weergegeven. Een korte beschrijving van de voorgenomen ingreep en de effecten op beschermde soorten zijn per deeltraject is in de paragraaf 1.4 uitgewerkt.

Op basis van de effecten per deeltraject (hoofdstuk 2) zal in hoofdstuk 3 de effectbeoordeling en toetsing aan de Flora- en faunawet gedaan worden.

1.3 RESULTATEN NATUURWAARDENONDERZOEKEN

Uit de diverse natuurwaardenonderzoeken is gebleken dat er diverse beschermde plant- en diersoorten voorkomen en/of gebruik maken van het ingreepgebied. Tevens komen diverse andere algemeen voorkomende plant- en diersoorten voor langs het traject.

In tabel 1 hieronder zijn alle aangetroffen én relevante beschermde soorten (Tabel 1, 2 en 3 Ffwet en broedvogels Cat. 1 t/m 4) binnen de ingreepgrens opgenomen, inclusief de functies die het gebied heeft voor de desbetreffende soort. Er is tevens aangegeven in welk deeltraject de soorten voorkomen. Voor een samenvatting van het wettelijk kader van de Flora- en faunawet verwijzen we naar bijlage 2 van dit rapport.

Soort	Functie	Specifiek in	Opmerkingen
Gewone dwergvleermuis	Vliegroutes Foerageergebied Vaste rust- en verblijfplaatsen	Hele gebied	Met name in 3 tot en met 8
Ruige dwergvleermuis	Foerageergebied Mogelijke vaste rust- en verblijfplaatsen*	Traject 5, 7	Niet vastgesteld langs de weg
Laatvlieger	Vliegroutes Foerageergebied Vaste rust- en verblijfplaatsen	Hele gebied	Soort trekt eveneens in minder aantal verder langs minder geschikt deeltraject 1 en 2
Rosse vleermuis	Vliegroutes Foerageergebied Vaste rust- en verblijfplaatsen	Traject 3, 4 en 5	
Gewone grootoorvleermuis	Vliegroutes Foerageergebied Mogelijke vaste rust- en verblijfplaatsen*	Traject 3, 4, 5, 7 en 8	Niet vastgesteld langs de weg
Watervleermuis	Vliegroutes Foerageergebied Mogelijke vaste rust- en verblijfplaatsen*	Traject 3, 4	Niet vastgesteld langs de weg
<i>Myotis spec.</i>	Vliegroutes Foerageergebied Mogelijke vaste rust- en verblijfplaatsen*	Traject 3, 4, 5, 7	Niet vastgesteld langs de weg
Roek	Kolonie op Koolhoven	Deeltraject 3	Wordt niet door bomenkap aangetast
Brede wespenorchis	Groeiplaats	Exakte groeiplaats onbekend (alleen indicatief)	Meer planten in de ruime omgeving aanwezig. Gunstige staat van instandhouding niet in het geding. Vrijstelling van ontheffing en wordt niet meegenomen in de toetsing aan de Ffwet.
Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren (Tabel 1 Ffwet)	Leefgebied	Hele gebied	
Algemeen voorkomende soorten amfibieën (Tabel 1 Ffwet)	Leefgebied	Hele gebied	Geen voortplantingspoelen die aangetast worden. Overwintering in bosgebieden met voldoende dikke strooisellaag en niet in de bermen

Tabel 1 aangetroffen beschermde soorten, functies per deeltraject en eventuele opmerkingen

*Vaste rust- en verblijfplaatsen van deze boombewonende soorten zijn niet vastgesteld direct langs de N282, in 2011. Bij de effectbeoordeling en de toetsing aan de Flora- en faunawet gaan we uit van de situatie in 2011. Op basis van deze resultaten zijn vaste rust- en verblijfplaatsen niet aangetroffen in de bomen die gekapt gaan worden. Dit kan echter veranderd zijn in de afgelopen 2 jaar. Op basis van het voorzorgsbeginsel (Algemene Zorgplicht Ffwet) dienen de aanwezige boomholtes gecontroleerd worden op geschiktheid en of holtes eventueel bewoond zijn door vleermuizen. De

bomen met holtes dienen dan ook voorafgaand aan de kap gecontroleerd te worden. Indien blijkt dat er geschikte/bewoonde verblijfplaatsen aanwezig zijn dan dienen alsnog maatregelen getroffen te worden.

Op basis van de aangetroffen natuurwaarden is een toetsing van de voorgenomen plannen aan de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze toetsing is niet eerder uitgevoerd, omdat de plannen destijds nog niet zo ver ontwikkeld waren. In de loop van 2012 zijn de plannen definitief gemaakt, zodat de toetsing aan de Flora- en faunawet nu gedaan kan worden. De plannen worden getoetst op basis van de resultaten van 2011.

De toetsing van de plannen zal in hoofdstuk 2 aanbod komen. Uit de toetsing moet blijken of er knelpunten zijn met betrekking tot beschermde natuurwaarden. Als blijkt dat er knelpunten zijn dan worden hiervoor mitigerende maatregelen voorgesteld die er toe dienen te leiden dat de negatieve effecten voor 100% gemitigeerd worden. Als 100% garantie van effectmitigatie niet mogelijk is, zal bepaald worden wat het resteffect is, waarvoor een ontheffing aangevraagd dient te worden in het kader van de Flora- en faunawet.

2

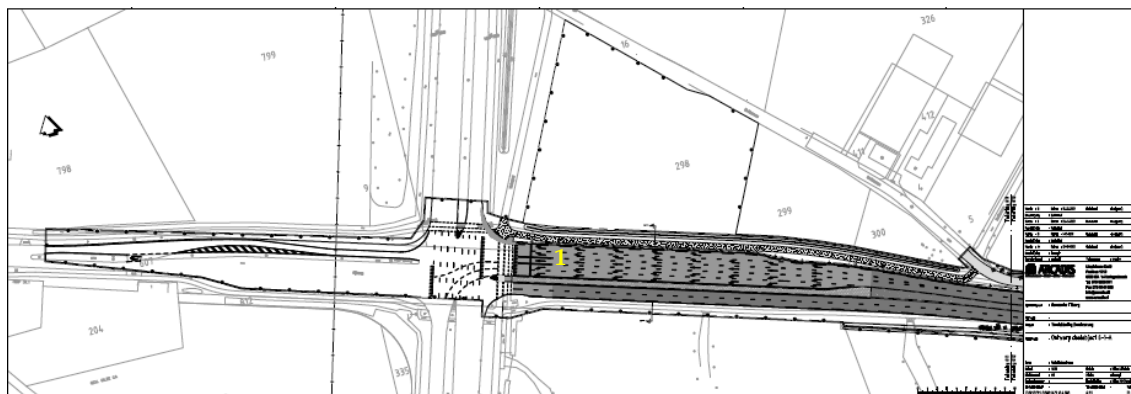
Effectbeschrijving

2.1 UITWERKING VOORGENOMEN PLANNEN DEELTRAJECTEN 1 TOT EN MET 9

De deeltrajecten 1 tot en met 9 worden hieronder verder toegelicht. In dit rapport worden de mitigerende maatregelen eveneens per traject uitgewerkt. In een samenvattende tabel worden alle maatregelen samengevoegd en wordt aangegeven voor welk traject(en) deze gelden.

In de onderstaande paragrafen worden ook effecten beschreven op de aanwezige beschermde natuurwaarden.

2.1.1 DEELTRAJECT 1: INGREEP EN EFFECTEN

Afbeelding 3 Deeltraject vanaf N260 (Burg. Letschertweg) tot aan De Blommers

Voorgenomen ingreep

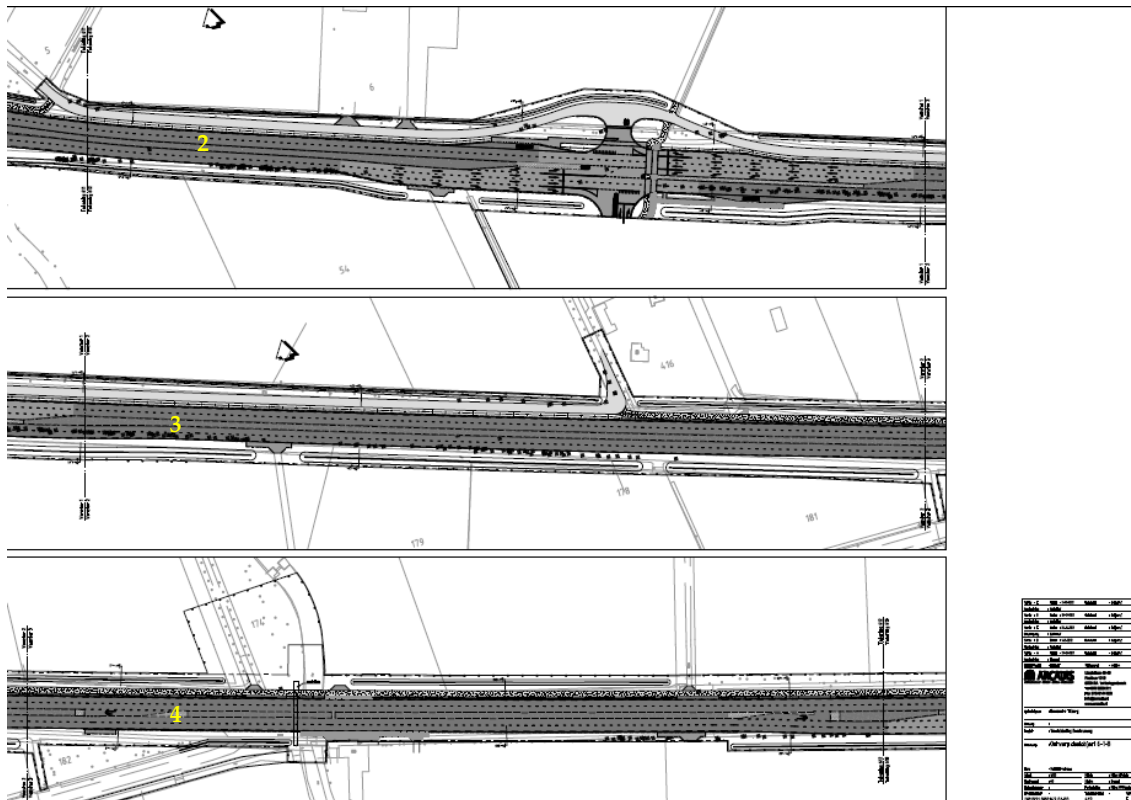
Ter hoogte van de toerit De Blommers is er een verandering van het profiel van het bestaande fietspad gepland. De toerit naar De Blommers wordt iets naar het noorden verschoven. Aan de zuidkant van de N282 (direct ten zuiden van de toerit De Blommers) wordt de weg naar het zuiden toe verbreed.

Effecten op beschermde natuurwaarden

Door de verbreding naar het zuiden en door de verschuiving van de toerit De Blommers naar het noorden dienen bomen gekapt te worden (circa 26). Uit de onderzoeksresultaten van het natuuronderzoek 2011 blijkt niet dat er veel activiteit van beschermde soorten is in dit gebied. Knelpunten ten aanzien van beschermde soorten is dan ook niet te verwachten.

De bomen die gekapt worden dienen gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van boomholtes. Indien deze aanwezig zijn is een boomcamera onderzoek noodzakelijk om vast te kunnen stellen of deze boomholtes functies hebben voor onder meer vleermuizen.

2.1.2 DEELTRAJECT 2, 3 EN 4: INGREEP EN EFFECTEN

Abbeelding 4 Vanaf De Blommers tot Reeshofweg (globaal)

Voorgenomen ingreep deeltraject 2

Ter hoogte van het Vroomshooppad is er een verandering van het profiel van het fietspad gepland. Het fietspad wordt hier meer naar het noorden geplaatst. Dit komt door de verbreiding van de N282 naar het noorden en richting het zuiden. Tevens komt er een tunnelelement onder de N282 die het Vroomshooppad ontsluiten gaat. Het profiel van de N282 gaat voornamelijk spelen aan de zuidkant van de N282.

Effecten op beschermde natuurwaarden deeltraject 2

Door de verbreiding naar het zuiden en door de verschuiving van het fietspad richting noorden dienen in totaal circa 135 bomen gekapt te worden. De ingreep heeft effecten op beschermde natuurwaarden. Er zijn met name effecten te verwachten ten aanzien van vleermuizen. De zuidelijke rand maakt deel uit van een vliegrouete van verschillende soorten vleermuizen. Het gros van het aantal vleermuizen die hier gebruik van maakt zijn Laatvliegers. Andere aangetroffen soorten maken eveneens gebruik van deze zone als foerageergebied. De effecten dienen gemitigeerd te worden.

De bomen die gekapt worden dienen gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van boomholtes. Indien deze aanwezig zijn is een boomcamera onderzoek noodzakelijk om vast te kunnen stellen of deze boomholtes functies hebben voor onder meer vleermuizen.

Voorgenomen ingreep deeltraject 3

De grootste ingreep vindt plaats aan de zuidkant van de N282 waarbij ten westen van de Bleukweg en ten oosten van de Bleukweg grote aantallen bomen gekapt dienen te worden voor de uitbreiding van de weg naar het zuiden.

Ter plekke van de toerit naar het perceel Bredaseweg 529 wordt het bestaande fietspad verbreed en de weg wordt iets opgeschoven naar het noorden. Ook hier worden bomen voor gekapt.

Effecten op beschermde natuurwaarden deeltraject 3

Door de verbreding naar het zuiden en door de verschuiving van het fietspad richting noorden dienen in totaal circa 98 bomen gekapt te worden. De ingreep heeft effecten op beschermde natuurwaarden. Er zijn met name effecten te verwachten ten aanzien van vleermuizen. De zuidelijke rand maakt deel uit van een vliegroute van verschillende soorten vleermuizen. Het gros van het aantal vleermuizen die hier gebruik van maakt zijn Laatvliegers. Andere aangetroffen soorten maken eveneens gebruik van deze zone als foerageergebied. De effecten dienen gemitigeerd te worden.

De bomen die gekapt worden dienen gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van boomholtes. Indien deze aanwezig zijn is een boomcamera onderzoek noodzakelijk om vast te kunnen stellen of deze boomholtes functies hebben voor onder meer vleermuizen.

Voorgenomen ingreep deeltraject 4

De grootste ingreep vindt plaats aan de zuidkant van de N282 waarbij aan de westkant van Landgoed Dongewijk de weg sterk naar het zuiden opschuift.

Ter plekke van de waterloop de Donge wordt een ecoduiker aangelegd.

Effecten op beschermde natuurwaarden deeltraject 4

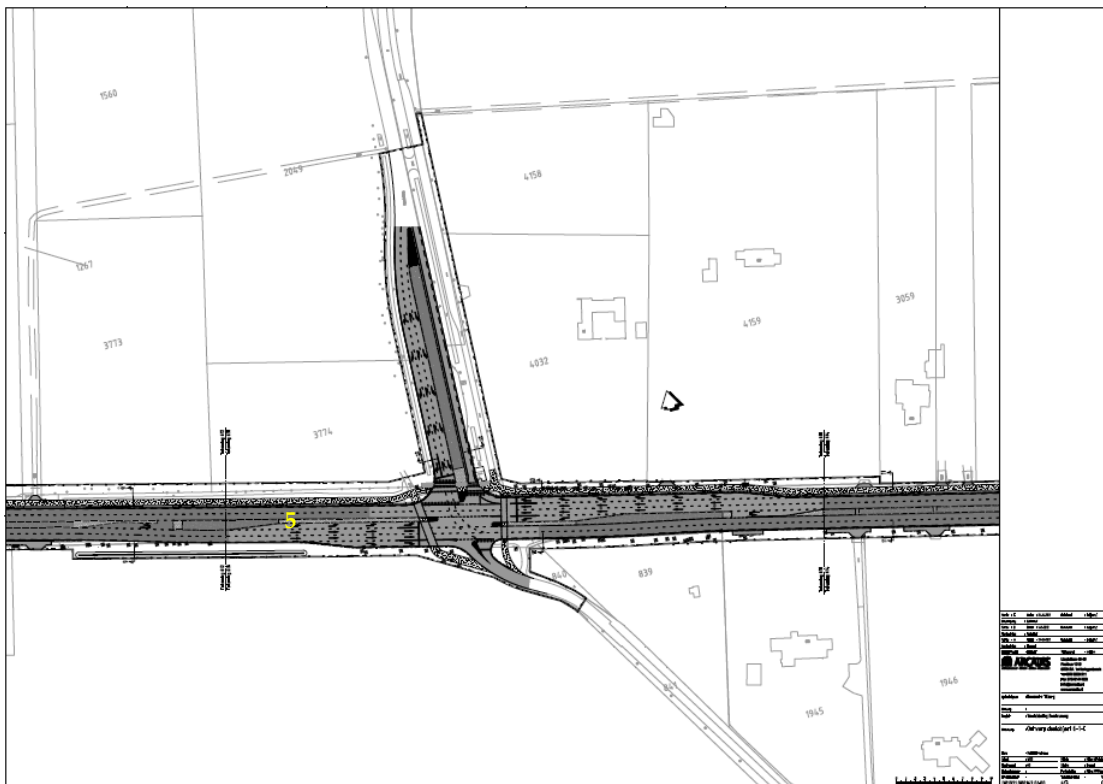
Door de verbreding naar het zuiden dienen in totaal circa 14 bomen gekapt te worden. Deze ingreep heeft effecten op beschermde natuurwaarden. Er zijn met name effecten te verwachten ten aanzien van vleermuizen. De zuidelijke rand maakt deel uit van een vliegroute van verschillende soorten vleermuizen. Het gros van het aantal vleermuizen die hier gebruik van maakt zijn Laatvliegers. Andere aangetroffen soorten maken eveneens gebruik van deze zone als foerageergebied. De effecten dienen gemitigeerd te worden.

In de villa (Bredaseweg 602) zijn in 2011 vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen van Laatvlieger en Gewone dwergvleermuizen. De ingreep kan negatieve effecten hebben op het functioneren van het verblijf door de bomenkap en door de verbreding.

Over de Donge ligt een vliegroute van vleermuizen. In 2011 is niet met zekerheid vastgesteld om welke soort het gaat (aannemelijk is Watervleermuis). De dieren steken de weg niet onderdoor via de duiker, maar vliegen juist laag over de weg. Het hoogteverschil tussen het wateroppervlakte en de onderzijde van de duiker is te weinig om de vliegroute onderlangs te gebruiken. Indien deze duiker niet aangepast wordt komt de functionaliteit van de vliegverbinding bij de verbreding van twee naar vier rijbanen in het geding. Daarmee kan ook de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie onder druk komen. De ecoduiker die voorzien is zal met de gehanteerde maatvoering alleen functioneren voor kleinere soorten (grondgebonden zoogdieren en amfibieën).

De bomen die gekapt worden dienen gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van boomholtes. Indien deze aanwezig zijn is een boomcamera onderzoek noodzakelijk om vast te kunnen stellen of deze boomholtes functies hebben voor onder meer vleermuizen.

2.1.3 DEELTRAJECT 5: INGREEP EN EFFECTEN

Afbeelding 5 Deeltraject 5 vanaf Landgoed Dongewijk, Reeshofweg tot aan Bredaseweg 503 (noordzijde geheel rechts)

Voorgenomen ingreep deeltraject 5

Het kruispunt Reeshofweg wordt aan weerszijden van de N282 (in noord- en zuidkant) verbreed. Hierdoor is het noodzakelijk dat er met name op het perceel Bredaseweg 70 (noordoostkant Reeshofweg, perceelnummer 4032) en aan de zuidoostkant van de N282 (en Bredaseweg 70, perceelnummer 839) bomen gekapt moeten worden. Ook het fietspad wordt aan beide zijden verlegd.

Effecten op beschermde natuurwaarden deeltraject 5

Door de verbreding naar het noorden en het zuiden dienen in totaal circa 89 bomen gekapt te worden. Deze ingreep heeft effecten op beschermde natuurwaarden. Er zijn met name effecten te verwachten ten aanzien van vleermuizen. De zuidelijke rand maakt deel uit van een vliegroute van verschillende soorten vleermuizen. Het gros van het aantal vleermuizen die hier gebruik van maakt zijn Laatvliegers. Andere aangetroffen soorten maken eveneens gebruik van deze zone als foerageergebied. De effecten dienen gemitigeerd te worden.

In het bosgebied ten noorden van de N282, grenzend ten westen van de Reeshofweg is in 2011 minimaal één vaste rust- en verblijfplaats vastgesteld van de Rosse vleermuis. Hier worden geen bomen gekapt. Effecten zijn daarmee niet te verwachten.

De bomen die gekapt worden dienen gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van boomholtes. Indien deze aanwezig zijn is een boomcamera onderzoek noodzakelijk om vast te kunnen stellen of deze boomholtes functies hebben voor onder meer vleermuizen.

2.1.4 DEELTRAJECT 6, 7 EN 8: INGREEP EN EFFECTEN

Afbeelding 6 Deelgebied 6, 7 en 8 globaal vanaf oosten Reeshofweg naar Pompstationweg

Voorgenomen ingreep deeltraject 6, 7 en 8

Vanaf het kruispunt Reeshofweg wordt aan de zuidkant de weg verder verbreed richting het oosten (tot aan de splitsing Pompstationweg (deeltraject 8). Aan de zuidzijde dienen hiervoor bomen gekapt te worden.

Ter plekke van de splitsing Daniel de Brouwerstraat wordt de splitsing verbreed en het fietspad verschoven. Ook aan de noordkant van de splitsing N282 Daniel de Brouwerstraat verschuift de weg en het fietspad naar het noorden. Hierdoor moeten bomen gekapt worden.

Effecten op beschermde natuurwaarden deeltraject 6, 7 en 8

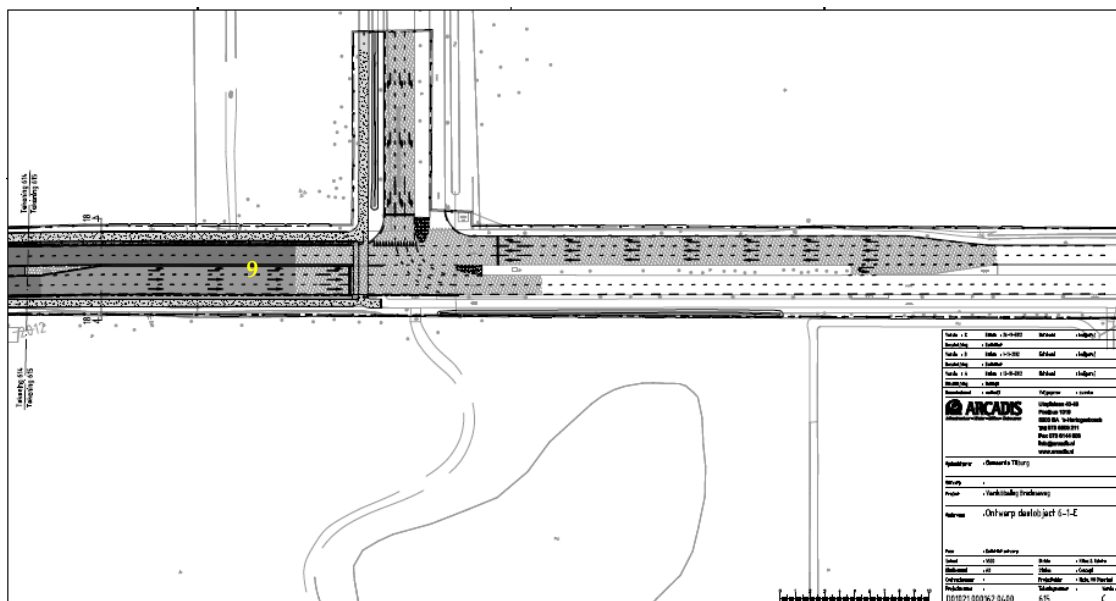
Door de verbreding naar het zuiden en deels naar het noorden dienen op deeltraject 6, 7 en 8 in totaal 252 bomen gekapt te worden. Deze ingreep heeft effecten op beschermde natuurwaarden. Er zijn vooral effecten te verwachten ten aanzien van vleermuizen. De zuidelijke rand maakt deel uit van een vliegrouwe van verschillende soorten vleermuizen, onder meer Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis. Het gros van het aantal vleermuizen die hier gebruik van maakt zijn Laatvliegers. Andere aangetroffen soorten maken eveneens gebruik van deze zone als foerageergebied. De effecten dienen gemitigeerd te worden.

Daarnaast zijn hier foeragerende Gewone grootoorvleermuizen aangetroffen in 2011 en ter plekke van Bredaseweg 570 is een kraamkolonie van Gewone dwergvleermuizen aanwezig. De gewone grootoorvleermuizen kunnen boomholtes in gebruik hebben in het gebied. Dit is niet exact vastgesteld, vanwege de dichtheid van het bos. Een boomholte onderzoek voorafgaande de werkzaamheden is noodzakelijk om een en ander uit te sluiten of vast te stellen. Op basis hiervan kunnen maatregelen getroffen worden die voldoende van aard zijn. Ter plekke van de te kappen boomstrook zijn echter nooit zwermende dieren vastgesteld, dit kan te maken hebben met de direct aanliggende N282 (heeft sterke verstoring op grootoorvleermuizen).

In het gebied ten oosten zijn foeragerende Watervleermuizen aangetroffen boven een grotere vijver. Deze dieren kunnen afkomstig zijn vanaf de noordkant of vanuit het omliggende bos. Dit is niet met zekerheid te stellen, omdat dit niet met onderzoek is vastgesteld. Verstoringseffecten zijn echter niet geheel uit te sluiten.

De bomen die gekapt worden dienen gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van boomholtes. Indien deze aanwezig zijn is een boomcamera onderzoek noodzakelijk om vast te kunnen stellen of deze boomholtes functies hebben voor onder meer vleermuizen.

2.1.5

Afbeelding 7 Deelgebied 9 vanaf Pompstationweg naar bestaand kruispunt Baron van Voorst tot Voorstweg

Voorgenomen ingreep deeltraject 9

Op deeltraject 9 zijn geen veranderingen van de huidige situatie gepland.

Effecten op beschermde natuurwaarden deeltraject 9

Er zijn geen effecten te verwachten ten opzichte van de huidige situatie met betrekking tot het voorkomen en gebruik door beschermde natuurwaarden.

2.1.6

Over het gehele traject N282 wordt in de nieuwe situatie ene middenberm aangelegd van circa 2 meter breed. Alleen ter plekke waar in en uitritten zijn (perceelontsluitingen van aanliggende bebouwing) komt geen middenberm, maar in- en uitvoegstroken die de ruimte innemen.

De middenberm kan in dit kader een zeer belangrijke functie gaan vormen om de effectmitigatie voldoende gewaarborgd te krijgen.

3

Effectbeoordeling en toetsing aan de Flora- en faunawet

3.1 INLEIDING

Uit hoofdstuk 2 blijkt dat er met de herinrichting effecten te verwachten zijn met betrekking tot beschermde natuurwaarden.

Het gaat hier alleen om effecten ten nadelen van vleermuizen. Effecten op andere (zwaar) beschermde soorten) zijn niet te verwachten of treden in zijn geheel niet op, omdat deze niet voorkomen binnen de ingreepgrens of in de directe omgeving (50 meter vanaf ingreepgebied). Effecten op broedvogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn treden niet op bij de kap van bomen, omdat er geen nesten zijn aangetroffen die jaarrond beschermd zijn.

3.2 EFFECTBEOORDELING BESCHERMDE SOORTEN

In tabel 2 worden de (mogelijke) effecten die kunnen optreden ten opzichte van beschermde soorten weergegeven. De effecten zijn beoordeeld zonder rekening te houden met de mogelijkheden tot het treffen van mitigerende maatregelen.

Soort/soortgroep	Effecten op functies
Vleermuizen	Aantasting/verstoring vliegroutes Aantasting/verstoring foerageergebieden Verstoring vaste rust- en verblijfplaatsen
Roek	Geen effect op broedkolonie
Brede wespenorchis	Vernietiging groeiplaats
Alg. voorkomende grondgebonden zoogdieren (Tabel 1 Ffwet)	Verlies leefgebied
Alg. voorkomende soorten amfibieën (Tabel 1 Ffwet)	Verlies leefgebied
Vogels jaarrond beschermde nesten (Cat.1t/m4)	Geen verlies van jaarrond beschermde nesten
Alg. voorkomende soorten vogels (Cat. 5)	Verlies broedbiotoop

Tabel 2 Effectbeoordeling ingreep op beschermde natuurwaarden

3.3 TOETSING FLORA- EN FAUNAWET

Uit tabel 2 blijkt dat er effecten optreden ten aanzien van beschermde soorten. Op basis van deze effectbeoordeling wordt in tabel 3 de toetsing gedaan aan de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet.

Hieruit moet blijken of er voldoende mitigerende maatregelen nodig zijn om effecten weg te nemen of te voorkomen of dat er een resteffect is. Als blijkt dat er een resteffect is dan dient rekening te worden gehouden met een ontheffingsprocedure in het kader van de Flora- en faunawet.

De toetsing wordt per soort zichtbaar gemaakt. Aangegeven wordt of de gunstige staat van instandhouding van de (lokale) populatie in het geding is.

Soorten	Effecten	Overtreding verbodsbepalingen				Mitigatie mogelijk om overtreding te voorkomen	Ontheffing Ffwet nodig, vanwege resteffect
		Art. 8	Art. 9	Art. 10	Art. 11		
Gewone dwergvleermuis	Aantasting/verstoring vliegroutes				x	Ja	Nee
	Aantasting/verstoring foerageergebied					Nee, voldoende jachtgebied over	-
	Mogelijke verstoring vaste rust- en verblijfplaats					Ja	Nee
Ruige dwergvleermuis	Aantasting/verstoring foerageergebied				x	Nee, voldoende jachtgebied over	-
	Mogelijke verstoring vaste rust- en verblijfplaats					Nader te bepalen*	?
Laatvlieger	Aantasting/verstoring vliegroutes				x	Ja	Nee
	Aantasting/verstoring foerageergebied					Nee, voldoende jachtgebied over	-
	Mogelijke verstoring vaste rust- en verblijfplaats					Ja	Nee
Rosse vleermuis	Aantasting/verstoring vliegroutes				x	Ja	Nee
	Aantasting/verstoring foerageergebied					Nee, voldoende leefgebied over	-
	Mogelijke verstoring vaste rust- en verblijfplaats					Ja	Nee
Gewone grootoorvleermuis	Aantasting/verstoring vliegroutes				x	Ja	Nee
	Aantasting/verstoring foerageergebied					Nee, voldoende jachtgebied over	-
	Mogelijke verstoring vaste rust- en verblijfplaats					Nader te bepalen*	?
Watervleermuis	Aantasting/verstoring vliegroutes				x	Ja	Nee
	Aantasting/verstoring foerageergebied					Nee, voldoende jachtgebied over	-
	Mogelijke verstoring vaste rust- en verblijfplaats					Nader te bepalen*	Nee
<i>Myotis spec.</i>	Aantasting/verstoring vliegroutes				x	Ja	Nee
	Aantasting/verstoring foerageergebied					Nee, voldoende jachtgebied over	-
	Mogelijke verstoring vaste rust- en verblijfplaats					Nader te bepalen*	?
Roek	Geen aantasting broedkolonie door bomenkap				x	Nee Wel Algemene Zorgplicht geldt	-
Brede	Vernietiging groeiplaats	x				Nee	-

wespenorchis						Algemene Zorgplicht geldt	
Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren (Tabel 1 Ffwet)	Verlies leefgebied				x	Nee, voldoende leefgebied over Wel Algemene Zorgplicht geldt	-
Algemeen voorkomende soorten amfibieën (Tabel 1 Ffwet)	Verlies leefgebied				x	Nee, voldoende leefgebied over Wel Algemene Zorgplicht geldt	-
Vogels jaarrond beschermd nesten (Cat.1t/m4)	Geen effect				x	Nee, voldoende broedgebied over wel Algemene Zorgplicht geldt	-
Algemeen voorkomende soorten vogels (Cat. 5)	Verlies broedbiotoop				x	Nee, voldoende broedgebied over Wel Algemene Zorgplicht geldt	-

Tabel 3 Toetsing effecten aan Flora- en faunawet. *Nader te bepalen aan de hand van boomholteonderzoek

Algemene verbodsbepalingen Flora- en faunawet (artikelen 8 t/m 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

3.4 CONCLUSIES TOETSING

Uit tabel 3 blijkt dat er mitigerende maatregelen mogelijk zijn om effecten en daarmee overtredingen in het kader van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen. Indien

In hoofdstuk 3 worden de te treffen mitigerende maatregelen voor de betreffende soorten en/of soortgroepen verder uitgewerkt.

4

Mitigerende maatregelen

4.1 INLEIDING

In hoofdstuk 2.3 wordt in de tabellen 2 en 3 vastgesteld dat mitigatie nodig is voor bepaalde soort(groep)en, omdat er overtredingen optreden in het kader van de Flora- en faunawet.

In dit hoofdstuk worden de mitigerende maatregelen uitgeschreven per soort(groep), met de achterliggende gedachte dat voor soorten de gunstige staat van instandhouding te garanderen valt door het treffen van mitigerende maatregelen en dat daarmee een ontheffingsprocedure niet aan de orde hoeft te zijn, conform actuele richtlijnen van Bevoegd Gezag (ministerie van EZ). Het gaat hier om fysieke en permanente maatregelen. Voor verschillende aspecten zijn nog geen maatregelen te treffen. Een en ander hangt af van de uiteindelijke inrichting en veiligheidseisen met betrekking tot licht bijvoorbeeld. Indien de maatregelen niet allemaal uitgevoerd kunnen worden is er dus sprake van een resteffect en dient een ontheffingsaanvraag voor dat resteffect ingediend te worden. Een dergelijk procedure neemt een tijdsbeslag van minimaal 8 maximaal 16 weken in.

Er dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden voor de soortgroep vleermuizen en wel voor de volgende soorten;

- Gewone dwergvleermuis
- Ruige dwergvleermuis
- Laatzvlieger
- Rosse vleermuis
- Gewone grootoorvleermuis
- Watervleermuis
- *Myotis spec.*

Voor alle vleermuizen kan gesteld worden dat de meeste maatregelen van eenzelfde aard zijn. Een aantal maatregelen zijn specifiek voor een of enkele soorten noodzakelijk. Dit zijn bijvoorbeeld de maatregelen ter plekke van de vliegroute over de waterloop de Donge.

Voor de boombewonende soorten (Ruige dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Rosse vleermuis, Watervleermuis en *Myotis spec.* dient vermeld te worden dat verdere mitigerende maatregelen noodzakelijk kunnen zijn, als uit het boomholte onderzoek blijkt dat er verblijfplaatsen aanwezig zijn in de te kappen bomen. Indien dit nodig blijkt dan dienen deze naderhand geformuleerd te worden. Vooral nog gaan we uit van de situatie in 2011 en dat er dus geen maatregelen voor deze soorten ter plekke van de te kappen bomen nodig zijn.

Tevens dienen er maatregelen getroffen te worden voor de volgende soorten:

- Roek
- Brede wespenorchis

- Algemeen voorkomende soorten amfibieën en grondgebonden zoogdieren
- Broedvogels met jaarrond beschermde nesten (cat.1 t/m 4) en
- Algemeen voorkomende broedvogels (cat. 5 Ffwet), geldt de Algemene Zorgplicht (art. 2 Ffwet).

De te treffen maatregelen worden in onderstaande paragrafen uitgewerkt

4.2 VLEERMUIZEN

De voorgenoemde werkzaamheden leiden tot aantasting/verstoring van vliegroutes, foerageergebied en mogelijke verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Vernietiging van vaste rust- en verblijfplaatsen treedt niet op, op basis van de gegevens uit 2011.

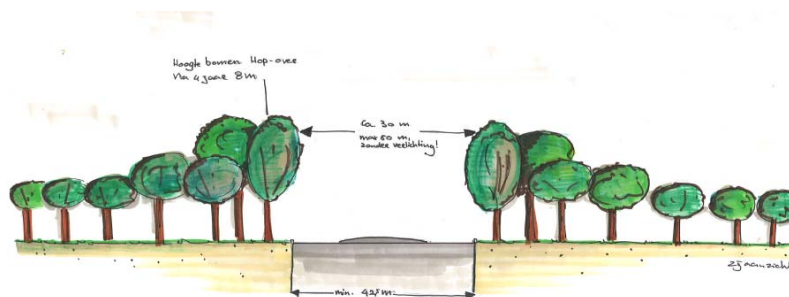
In tabel 4 zijn de mitigerende maatregelen opgenomen die effecten kunnen voorkomen. In deze tabel zijn daarnaast specifieke maatregelen opgesomd die niet voor alle soorten gelden maar slechts voor een of enkele soorten van toepassing zijn (bijvoorbeeld ter hoogte van de duiker bij de Donge).

Het mitigatieplan dient nog concreet uitgewerkt te worden tot een uitvoerbaar plan als onderdeel van het wegontwerp, waarbij een en ander afgestemd dient te worden met de uitvoeringsplanning. Er dient eveneens een werkprotocol opgesteld te worden waarin maatregelen ten aanzien van planfasering en uitvoering vast komen te liggen.

Effecten	Maatregelen	Ten gunste van vleermuissoort	Achtergrond/ argumentatie
Aantasting/verstoring vliegroute	1 Aanplanten van laanbomen in de middenberm (exacte locaties nader te bepalen).	Alle soorten	Deze maatregelen zijn harde eisen vanuit de Flora- en
	2 Aanplant van grotere bomen (4-5m hoog) ter plekke van de ontstane gaten in de vliegroute parallel aan de N282. Ter plekke van de noord-zuid vliegroute dienen eveneens grotere bomen (4-5m hoog) in de middenberm aangeplant te worden, die dienen als hop-over (exacte locaties zie bijlage 1, kaarten vleermuizen).	Alle soorten	faunawet, omdat de gunstige staat van instandhouding anders niet te garanderen is.
	3 Werkzaamheden uitvoeren in de periode dat de vleermuizen overwinteren (vanaf eind oktober tot en met eind maart).	Alle soorten	Afstemmen op planning aanleg
	4a De duiker onder de N282, ter plekke van de Donge dient aangepast te worden, zodat de vleermuizen onder de weg kunnen vliegen. Omdat de weg twee keer zo breed wordt is de kans op aanrijding met verkeer ook twee keer zo groot. De minimale hoogte tussen wateroppervlakte en onderkant duiker dient minimaal 90 cm te zijn om functioneren te garanderen (zie afbeelding 9).	Specifiek voor Watervleermuis en Gewone grootvleermuis	Het aanpassen van de duiker geeft daarnaast kansen tot het ontsluiten van het gebied voor kleinere zoogdiersoorten (door bijvoorbeeld aanbrengen looprichel). De voorziene ecoduker kan dan ook vervallen en gecombineerd worden met de huidige duiker, die ook aangepast zal/dient te worden.
	4b Indien de duiker geen 90cm ruimte kan genereren tussen wateroppervlak en onderkant duiker, dan dienen er in de middenberm van de weg ter plekke van de duiker hoge bomen geplant te worden (minimale hoogte 5 meter).Daarnaast dienen bomen en struweel aangeplant worden naast de loop van de Donge aan weerszijden van de N282, met een aanvliegroute van minimaal 15meter lengte tot aan de weg (afbeelding 8).	Specifiek voor Watervleermuis en Gewone grootvleermuis	Aanplant van bomen en struweel bij de optie 4b dient ter begeleiding van de dieren over de weg, waarbij het uitgangspunt is dat er een minimale hoogte van 5m ontstaat voordat de werkzaamheden beginnen.
	Algemeen deel duiker: Afschermen van oversteek middenstrook duiker (ter plaatse van ballustrade) met plaatwerk (natuurlijk materiaal), wanneer afschermen met beplanting niet mogelijk is.		
	Er dient rekening gehouden te worden met verlichtingsornamenten om lichtinvloeden te minimaliseren op vliegroutes. Het toepassen van vleermuisvriendelijke lampen heeft hier voorkeur. Andere verlichting is evenwel mogelijk, mits deze de begroeiing niet belicht. Ter plekke van de vastgestelde vliegroutes dient gezorgd te worden dat de beplanting (bestaand en nieuw) onbelicht te blijven. Bijvoorbeeld door aanpassingen van type lamp of door het toepassen van afschermingskappen op de lamp.		Verlichting kan negatieve effecten hebben op met name watervleermuis en grootvleermuizen. Vleermuisvriendelijke lampen dienen dit op te heffen. Uit monitoring moet blijken of de maatregelen werken en of er bijsturing nodig is (eveneens eis vanuit Ffwet, soortstandaarden vleermuizen).
Aantasting/verstoring foerageergebied	Herplant van struweel en bomen langs de weg aan weerszijden.	Alle soorten	Is vanuit de Flora- en faunawet
	Er dient rekening gehouden te worden met verlichtingsornamenten		niet als harde eis op te voeren,

	om lichtinvloeden te minimaliseren op foerageergebieden.		omdat er voldoende geschikt jachtgebied aanwezig blijft.
Verstoring vaste rust- en verblijfplaats	Verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen dient voorkomen te worden. Dit kan door de werkzaamheden buiten de actieve periode van gebruik uit te voeren. De werkzaamheden dienen dan ook zoveel mogelijk uitgevoerd te worden tussen september en eind maart.	Laatvlieger, Gewone dwergvleermuis, Rosse vleermuis	Verstoring op verblijfplaatsen van andere soorten is nu niet te verwachten, omdat er geen verblijven in de te kappen bomen zijn vastgesteld in 2011. Het boomholte onderzoek kan leiden tot eventuele aanvullende maatregelen.

Tabel 4 mitigerende maatregelen vleermuizen

Afbeelding 8 principe idee hop-over ter plekke van de duiker

Foto 1 hop-over in de middenberm (A58)

Houten loopstroken met opstaande rand onder bestaande brug aangebracht, verbonden met de oevers

Afbeelding 9 duikerelement onder een weg die voor vleermuizen én kleinere zoogdiersoorten optimaal is

Met de gestelde maatregelen kan voorkomen worden dat er functieverlies optreedt als foerageergebied en dat de vliegroutes van de soorten functioneel blijven. Uitgangspunt voor de aanplant van de bomen in de middenberm Zomereik zijn. Aan te planten struiken dienen bloem- en besdragend te zijn. Met het treffen van bovenstaande maatregelen kan gesteld worden dat 100% mitigatie van effecten te garanderen valt. De daadwerkelijke groeninrichting van het gebied dient nog verder uitgewerkt te worden bij het definitief ontwerp.

4.3 OVERIGE SOORTEN

Soort	Maatregelen	Opmerkingen
Roek (Cat. 2 Ffwet)	Werken buiten de broedperiode van Roek, niet in de periode 1 maart- eind juni. Voorafgaande de kap controleren op aanwezigheid nesten.	Algemene Zorgplicht (Art. 2 Ffwet). Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren (globaal broedperiode voor vogels ligt tussen 15 maart en 15 juli). Controle op nesten vanaf februari tot en met augustus is wel noodzakelijk).
Brede wespenorchis	Geen specifieke maatregelen nodig	De soort komt algemeen voor in de omgeving en landelijk. De gunstige staat van instandhouding van de lokale én landelijke populatie komt niet in het geding. Er geldt een vrijstelling van ontheffing voor de soort (tabel 1 Ffwet).
Algemeen voorkomende soorten amfibieën en grondgebonden zoogdieren	Werkzaamheden zoveel mogelijk uitvoeren tijdens de najaarsperiode of winterperiode, omdat de kaplocaties geen optimale overwinteringsplekken vormen. Dus periode van werken zoveel als mogelijk vanaf augustus tot en met februari.	Algemene Zorgplicht (Art. 2 Ffwet).
Broedvogels met jaarrond beschermde nesten cat. 1 t/m 4)	Voorafgaande de kap controleren op aanwezigheid nesten.	Algemene Zorgplicht (Art. 2 Ffwet). Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren (globaal broedperiode voor vogels ligt tussen 15 maart en 15 juli). Controle op nesten vanaf februari tot en met augustus is wel noodzakelijk).
Algemeen voorkomende broedvogels (cat. 5)	Voorafgaande de kap controleren op aanwezigheid nesten.	Algemene Zorgplicht (Art. 2 Ffwet). Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren (globaal broedperiode voor vogels ligt tussen 15 maart en 15 juli). Controle op nesten vanaf februari tot en met augustus is wel noodzakelijk).

Tabel 5 mitigerende maatregelen overige soorten

Met het implementeren van bovenstaande maatregelen in een werkprotocol is het mogelijk om 100% garantie van mitigatie van effecten te behalen. Daarmee kunnen de werkzaamheden conform actueel beleid Ffwet uitgevoerd worden en is een ontheffingsprocedure niet aan de orde.

4.4 ZORG EN NAZORG

Het is van groot belang dat de werkzaamheden zoveel mogelijk onder ecologisch toezicht verricht worden. Het betreft hier met name de kap van bomen en het verwijderen van kruidachtige vegetatiestroken langs de bestaande weg.

Om aan te kunnen tonen dat de werkzaamheden en de getroffen maatregelen werken is een monitoringsprogramma noodzakelijk, waaruit moet blijken of de maatregelen werken en of bijsturing noodzakelijk is om tot het gewenste positieve effect te komen.

4.5 CONCLUSIES

Uit het onderzoek van 2011 blijkt dat er diverse beschermde soorten voorkomen en gebruik maken van het gebied. Het betreft hier vooral vleermuizen. Uit de toetsing aan de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet blijkt dat mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn om een effectmitigatie van 100% te kunnen garanderen.

Op basis hiervan is een maatregelenpakket opgesteld die deze 100% garantie van mitigatie kan geven.

Resteffecten zijn daarmee niet aan de orde. Een ontheffingsaanvraag is dan ook niet noodzakelijk.

Opgemerkt dient te worden dat er voor de aspecten licht, geluid tijdelijke effecten tijdens de bouwfase op detailuitwerking (op besteksniveau) nader afspraken gemaakt dienen te worden.

Wanneer niet alle maatregelen getroffen worden is er wel sprake van resteffect en daarmee is een ontheffingsaanvraag wel aan de orde. Hierbij dient te worden vermeld dat een procedure minimaal 8 maximaal 16 weken in beslag neemt en dat de Dienst Regelingen daarnaast eveneens inrichtingseisen verlangd en mogelijk extra eisen zal stellen die verdergaan dan de hierboven voorgestelde maatregelen. Een ontheffingsprocedure wordt op basis van een zware toetsing Ffwet uitgevoerd, op basis van het groot openbaar belang van de aanleg, een alternatieve afweging én op basis van de gunstige staat van instandhouding per soort.

Het is van belang dat de te treffen maatregelen juridische borging krijgt middels het bestemmingsplan.

De initiatiefnemer kan de bovenbeschreven maatregelen laten toetsen bij Bevoegd Gezag, om zodoende een juridisch oordeel te krijgen van het ministerie van Economische Zaken.

Bijlage 1

Omgevingsinventarisatie Planstudie N282

Bijlage 2 Wettelijk kader Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (2003) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

In de Flora- en faunawet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt.

Algemene zorgplicht, artikel 2 Flora- en faunawet

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is, zonder te kijken welk nut de dieren en planten voor de mens kunnen hebben. Dit wordt de intrinsieke waarde genoemd. Vanuit deze intrinsieke waarde is de algemene zorgplicht als vorm van "basisbescherming" opgenomen (artikel 2). Hierin staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. De algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende diersoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet. Het is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen tegenover beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd. Er bestaat geen wettelijke sanctie op overtreding. Wel kunnen activiteiten door de nieuwe Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) worden stilgelegd.

Verbodsbepalingen

De algemene verbodsbepalingen, die handelingen verbieden die het voortbestaan van planten en diersoorten mogelijk in gevaar brengen, is een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

Algemene verbodsbepalingen Flora- en faunawet (artikelen 8 t/m 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Vrijstelling en ontheffing

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen te nemen zijn om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I) goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen of is het mogelijk van de minister van EL&I ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, zijn verschillende groepen soorten onderscheiden (Tabel 1, 2 en 3). Deze groepen worden benoemd in het “Besluit van 28 november 2000, houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten”, kortweg genoemd “Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten”. Dit besluit heeft de status van een AMvB. Onderstaande heeft betrekking op vrijstellingen en ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere activiteiten gelden andere regels.

Categorie		Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen
Tabel 1	Algemene soorten	Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, m.u.v. artikel 10.
Tabel 2	Overige soorten	Vrijstelling mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen). Eventueel mitigatie- en compensatieplicht. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van ontheffingsaanvraag, m.u.v. artikel 10.
Tabel 3	Soorten van bijlage 1 van AmvB	Voor volgens art 75 lid 6 bij AMvB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer: 1. er geen andere bevredigende oplossing bestaat; 2. er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij: ▪ dwingende reden van groot openbaar belang; ▪ ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin van de beschermde soort); ▪ enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade; ▪ er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; ▪ er zorgvuldig wordt gehandeld. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Tabel 3	Soorten op Bijlage IV Europese Habitatrichtlijn	Voor volgens art. 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer: 1. er geen andere bevredigende oplossing bestaat; 2. er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij: ▪ dwingende reden van groot openbaar belang ▪ Nb: voor deze groep kan er geen ontheffing worden verleend op basis van het belang "ruimtelijke ontwikkeling en inrichting". Volgens de AMvB kan dit wel, echter recente uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) laten zien dat de AMvB op dit punt een onjuiste implementatie van de Europese Habitatrichtlijn is; ▪ enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade; ▪ er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; ▪ er zorgvuldig wordt gehandeld. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen (EL&I hanteert nu de term "Positieve Afwijzing"). Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.
---------	---	--

Tabel 6 Beschermingscategorieën AMvB artikel 75 Flora- en faunawet

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt voor vogels een afwijkend beschermingsregime. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- geen andere bevredigende oplossing voor handen is;
- tevens sprake is van één van de volgende belangen:
 - Bescherming van flora en fauna.
 - Veiligheid van luchtverkeer.
 - Volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing wordt verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan bovenstaande voorwaarden. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkómen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen is overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) uit te voeren of aan te laten vangen.

Jaarrond beschermde nesten

Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde "vaste rust- of verblijfplaats". Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de "aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten" (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in tabel 5.

Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Tabel 7 Categorieën broedvogels met jaarrond beschermde nestplaats

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Plicht om vooraf te toetsen

Bij de ontwikkeling van plannen voor ruimtelijke ingrepen of voornemens voor het uitvoeren van werkzaamheden, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Deze moet tijdens de uitwerking van zijn plannen of tijdens het plannen van werkzaamheden het volgende in kaart brengen:

- Welke beschermde dier- en plantensoorten komen in en nabij het plangebied voor?
- Heeft het realiseren van het plan of de uitvoering van geplande werkzaamheden gevolgen voor deze soorten?
- Zijn deze gevolgen strijdig met de algemene verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- Is het mogelijk het plan of de voorgenomen werkzaamheden zodanig aan te passen dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden, of zodanig uit te voeren worden dat de invloed op beschermde soorten verminderd of opgeheven wordt?
- Is, voor de uitvoering van plannen of werkzaamheden, vrijstelling mogelijk of ontheffing (artikel 75 van de Flora- en faunawet) van de verbodsbepalingen vereist betreffende planten op de groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving (tabel 3, soorten van bijlage 1, AMvB)?
- Is er, op basis van een gedegen maatregelenpakket ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen, zicht op een beschikking van het ministerie waarin goedkeuring wordt gegeven voor dit maatregelenpakket (EL&I hanteert nu de term "Positieve Afwijzing", eerder werd een ontheffing afgegeven) (tabel 3, soorten van Bijlage IV Europese Habitatrichtlijn)?
- Welke voorwaarden zijn verbonden aan vrijstellingen of ontheffingen en welke consequenties heeft dit voor de uitvoering van het plan?